

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΠΕΙΘΩ

Πειθώ: είναι η διαδικασία του να πείσεις κάποιον. Αυτό γίνεται συνήθως με επιχειρήματα ή με την άσκηση εντονότερης πίεσης, αλλά όχι με τη χρήση ωμής βίας.

ΤΡΟΠΟΙ ΠΕΙΘΟΥΣ	ΜΕΣΑ ΠΕΙΘΟΥΣ
Επίκληση στη λογική	<ul style="list-style-type: none"> • επιχειρήματα • τεκμήρια
Επίκληση στο συναίσθημα	<ul style="list-style-type: none"> • ειρωνεία • χιούμορ • συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις • περιγραφή • αφήγηση γεγονότων, εμπειριών, συμβάντων κ.λπ • συγκινησιακή χρήση της γλώσσας (σχήματα λόγου, μεταφορές, παρομοιώσεις, επίθετα).
Επίκληση στην αυθεντία	<ul style="list-style-type: none"> • ρητά • γνωμικά αποσπάσματα επιφανών και διακεκριμένων ανθρώπων με αδιαμφισβήτητο κύρος.
Επίκληση στο ήθος του πομπού	<ul style="list-style-type: none"> • ομιλία ή γραφή σε α' εν. πρόσωπο.
Επίκληση στο ήθος του δέκτη	<ul style="list-style-type: none"> • άμεσος χαρακτηρισμός.
Επίθεση στο ήθος του αντιπάλου	<ul style="list-style-type: none"> • χρήση του γ' προσώπου • Αναφορά σε επιλογές, αποφάσεις, αποτυχίες που διακρίνουν τον αντίπαλο.

Με την **επίκληση στη λογική** επιχειρείται να προβληματιστεί, να πεισθεί λογικά ο δέκτης, ούτως ώστε να κινητοποιηθεί, να αναλάβει δράση, να αλλάξει τρόπο ζωής. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση επιχειρημάτων ή/και τεκμηρίων.

Με την **επίκληση στο συναίσθημα** επιχειρείται να ευαισθητοποιηθεί ο δέκτης για το σοβαρό πρόβλημα που θίγεται, να βιώσει συναισθήματα ενοχής, ντροπής, φόβου, δυσπιστίας, απογοήτευσης κτλ. ή χαράς, ικανοποίησης, θάρρους, εμπιστοσύνης, ενθουσιασμού κτλ., ούτως ώστε να ανησυχήσει, να προβληματιστεί, να κινητοποιηθεί. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση μεταφορικού λόγου στην περιγραφή ή/και την αφήγηση.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Με την **επίκληση στην αυθεντία** επιχειρείται να τεκμηριωθεί η αξιοπιστία των απόψεων του συγγραφέα, να φωτιστεί ένα ζήτημα μέσα από τη σοφία μιας προσωπικότητας ή μιας καταξιωμένης κοινωνικής ομάδας (π.χ. επιστημονική αυθεντία).

Με την **επίκληση στο ήθος του πομπού** επιχειρείται να κερδηθεί η εμπιστοσύνη στο πρόσωπο του πομπού, ώστε οι θέσεις – εισηγήσεις του να γίνουν αποδεκτές.

Με την **επίκληση στο ήθος του δέκτη** επιχειρείται να αισθανθεί ο δέκτης την ευθύνη απέναντι σε όσα του προβάλλονται και να αποδεχτεί τις απόψεις – εισηγήσεις του πομπού.

Με την **επίθεση στο ήθος του αντιπάλου** επιχειρείται να αντικρουστούν τα αντίθετα επιχειρήματα που (τυχόν) προβάλλονται, με την καταρράκωση του κύρους αυτού που τα αντιπροσωπεύει.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΗ ΛΟΓΙΚΗ

«Σημαντικό είναι το ποσοστό αποφοίτων Λυκείου που στρέφονται, μετά την αποτυχία εισαγωγής τους στα ελληνικά Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά ιδρύματα, προς τα ιδρύματα του εξωτερικού. Σύμφωνα με τα στοιχεία της τράπεζας της Ελλάδος, οι Έλληνες φοιτητές στο εξωτερικό που έπαιρναν από την Ελλάδα συνάλλαγμα για σπουδές ήταν το 1985 28754, το 1990 32068 και το 1992 29291.»

ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

Ο πόλεμος άρχισε να χάνει ένα μέρος από την ομορφιά του από τότε που ο άνθρωπος μπόρεσε να χρησιμοποιήσει όπλα. Ήδη κατά την πρώτη παγκόσμια σύρραξη οι πολεμιστές που αδρανούσαν μέσα στα χαρακώματα της Ανατολικής Γαλλίας, μέσα στη λάσπη, αυτοί νοσταλγούσαν ένα θάνατο, που θα είχε κάποια ευγενικότερη όψη και θρηνούσαν την απώλεια του προσωπικού ηρωισμού.

ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΟ ΗΘΟΣ ΤΟΥ ΠΟΜΠΟΥ

Μήπως έβλαψα πολλούς πολίτες έχοντας αποκτήσει πολιτική δύναμη την εποχή των τριάντα τυράννων; όμως μαζί με τους δικούς σας, τους δημοκρατικούς, έφυγα εξόριστος στη Χαλκίδα και ενώ είχα τη δυνατότητα να ζω χωρίς φόβο ως πολίτης μαζί με εκείνους, προτίμησα φεύγοντας να αντιμετωπίσω τους κινδύνους μαζί σας.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΟ ΗΘΟΣ ΤΟΥ ΔΕΚΤΗ

Ο λαός είναι πλέον ώριμος και μπορεί να γίνει και πραγματικά κυρίαρχος. Τώρα πια δεν πείθεστε στα ανέδοξα λόγια της κυβέρνησης, αφού γνωρίζετε την πολιτική της κι έχετε συνειδητοποιήσει τη ζημιά που προξένησε στον τόπο. Πλέον έχετε τη δύναμη να απομακρύνετε από την εξουσία όλους εκείνους που καταχράστηκαν την εμπιστοσύνη σας και να ωφελήσετε τη χώρα και τα παιδιά σας.

ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΥΘΕΝΤΙΑ

Ο Πιέρ Πάολο Παζολίνι είπε ότι η τηλεόραση έχει τεράστια ευθύνη στο μούδιασμα των πνευματικών και ηθικών ικανοτήτων των σύγχρονων ανθρώπων, επειδή είναι όργανο εξουσίας και καθαυτό εξουσία η ίδια. Επειδή δεν είναι μόνο ένας χώρος μέσα από τον οποίο περνούν τα μηνύματα, μα και ένα κέντρο επεξεργασίας των μηνυμάτων αυτών.

ΕΠΙΘΕΣΗ ΣΤΟ ΗΘΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥ

Και βέβαια όποιος μισεί αυτούς που οι άλλοι συμπονούν, από ποια κακία νομίζετε ότι της τέτοιος άνθρωπος θα μπορούσε να απέχει; γιατί δε με συκοφαντεί για χρήματα ούτε θέλει να με δεχθεί ως εχθρό του. Εξαιτίας της κακίας του ούτε εχθρό ούτε φίλο μου τον είχα ποτέ ως τώρα. Είναι πλέον φανερό, κύριοι βουλευτές, ότι με φθονεί, γιατί , αν και έχω πέσει σε τέτοια συμφορά, είμαι καλύτερος πολίτης από αυτόν.

(Διασκευές)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ-ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Επιχείρημα ονομάζεται ένα οργανωμένο σύνολο λογικών προτάσεων (προκείμενες) από τις οποίες προκύπτει ένα λογικό συμπέρασμα. Είναι δυνατόν μία από τις προτάσεις αυτές να εκφέρεται με ερώτηση (ρητορικό ερώτημα).

Συλλογισμός ονομάζεται η διαδικασία με την οποία καταστρώνεται ένα επιχείρημα.

Προκείμενες είναι προτάσεις, υποθέσεις, ερωτήματα

Συμπέρασμα είναι πρόταση / περίοδος στην αποδοχή της οποίας καταλήγουν οι προκείμενες. Είναι δηλαδή το λογικό επακόλουθο των προκείμενων.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

*Δε θα πρέπει να συγχέουμε τον συλλογισμό με το επιχείρημα, ένας συλλογισμός μπορεί να έχει παραπάνω από ένα επιχειρήματα.

ΕΙΔΗ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΥ

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ/ ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΜΠΟΥ

Παραγωγικός συλλογισμός => από το γενικό στο ειδικό

Επαγωγικός συλλογισμός => από το ειδικό στο γενικό

Αναλογικός συλλογισμός => από το ειδικό στο ειδικό

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΩΝ

Κατηγορικός συλλογισμός => αξιοποίηση ρητών προτάσεων

Υποθετικός συλλογισμός => χρήση μιας υποθετικής πρότασης ως προκειμένης

Διαζευκτικός συλλογισμός => χρήση τουλάχιστον μίας διαζευκτικής πρότασης

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

A. Ως προς τη συλλογιστική πορεία

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Από τη στιγμή που οι γενετικά μεταλλαγμένοι οργανισμοί (ΓΜΟ) απελευθερώνονται στο περιβάλλον, οι κίνδυνοι είναι ιδιαίτερα ανησυχητικοί. Οι ΓΜΟ δεν έχουν φυσικό βιότοπο, αφού δεν εξελίσσονται στη φύση, αλλά σχεδιάζονται στο εργαστήριο.

Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει πως θα συμπεριφερθούν στο ανοικτό περιβάλλον.

Από τη στιγμή που θα απελευθερωθούν είναι αδύνατο να ανακληθούν.

Ο συλλογισμός είναι:

1) οι ΓΜΟ είναι άκρως επικίνδυνοι (γενικό)

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2) οι ΓΜΟ δεν έχουν φυσικό βίοτοπο και κατ' επέκταση προβλέψιμη συμπεριφορά (ειδικό)

Άρα, οι ΓΜΟ όταν απελευθερωθούν, είναι αδύνατον να ανακληθούν (συμπέρασμα)

ΕΠΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Η εικόνα καλύπτει την παραπληροφόρηση. Από τη στιγμή που παρουσιάζονται τα γεγονότα προκύπτει το συμπέρασμα ότι είναι αληθινά. Η αλήθεια όμως έγκειται στον παραγωγό. Έτσι, η εικόνα αντικαθιστά την ίδια την πραγματικότητα. Ας θυμηθούμε τις σκηνές οικολογικής καταστροφής που προβάλλονταν κατά τη διάρκεια του πολέμου στον Περσικό Κόλπο. Λίγο αργότερα η εφημερίδα 'El Pais' ανακάλυψε ότι οι σκηνές ήταν ασύνδετες με τον πόλεμο. Ας δείχνουμε μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον τύπο, γιατί όπως έλεγαν οι Λατίνοι «μόνο τα γραπτά μένουν».

Ο συλλογισμός είναι:

1) η εικόνα συχνά παραπληροφορεί (ειδικό)

2) η εικόνα αντικαθιστά την πραγματικότητα, καθώς την προβάλλει κατασκευασμένη από τον εκάστοτε παραγωγό (γενικό)

Άρα, ας δείχνουμε μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον τύπο (συμπέρασμα)

ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Οι χώρες με μεγάλα ποσοστά αναλφαβητισμού δεν αναπτύσσονται οικονομικά. Οι περισσότερες αφρικάνικες χώρες έχουν μεγάλα ποσοστά αναλφαβητισμού. Αυτές οι χώρες δεν αναπτύσσονται οικονομικά.

Ο συλλογισμός είναι:

1) Οι χώρες με μεγάλα ποσοστά αναλφαβητισμού δεν αναπτύσσονται οικονομικά (ειδικό)

2) Οι περισσότερες αφρικάνικες χώρες έχουν μεγάλα ποσοστά αναλφαβητισμού (ειδικό)

Άρα, αυτές οι χώρες δεν αναπτύσσονται οικονομικά (συμπέρασμα)

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

B. Ως προς το είδος των προτάσεων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Η δικαστική πλάνη είναι μια πιθανότητα που υπάρχει σε κάθε δικαστική απόφαση.

Η θανατική ποινή είναι απόφαση του δικαστή.

Άρα, η επιβολή της θανατικής ποινής είναι ίσως αποτέλεσμα δικαστικής πλάνης.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Αν κάποιος παραβαίνει τη νομοθεσία τιμωρείται.

Ο Χ. παραβίασε το νόμο αφού συνελήφθη να κλέβει.

Άρα, ο Χ. θα τιμωρηθεί.

ΔΙΑΖΕΥΚΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Οι επιστημονικές ανακαλύψεις οδηγούν την ανθρωπότητα ή σε πρόοδο ή σε ολοκληρωτική καταστροφή.

Η επιστημονική αυτή ανακάλυψη οδηγεί στη μείωση του ενεργειακού προβλήματος.

Άρα, η επιστημονική αυτή ανακάλυψη οδηγεί σε πρόοδο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ / ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Α. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Στην αξιολόγηση τεκμηρίων ελέγχουμε:

1. Αν τα τεκμήρια σχετίζονται άμεσα με το θέμα (συνάφεια, επάρκεια).
2. Αν θεωρούνται επαρκή προκειμένου να στηρίξουν το επιχείρημα (εγκυρότητα, επάρκεια).
3. Αν είναι αντικειμενικά και αληθινά (αλήθεια, αξιοπιστία).

Β. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΣ

Είναι απαραίτητο να αξιολογούνται τα επιχειρήματα. Όταν αξιολογούμε, ελέγχουμε τα ακόλουθα στοιχεία:

Εγκυρότητα = λογική ακολουθία μεταξύ των προκειμένων και συμπεράσματος.

Αλήθεια = να ισχύει το περιεχόμενο του επιχειρήματος.

Ορθότητα = αποδοχή του επιχειρήματος από το δέκτη ως λογικού (έγκυρου) και αξιόπιστου (αληθούς).

ΜΟΡΦΕΣ ΠΕΙΘΟΥΣ

1. Η ΠΕΙΘΩ ΣΤΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

ΜΕΣΑ/ΤΕΧΝΙΚΕΣ:

- αναλυτική περιγραφή του προϊόντος
- επίκληση στην αυθεντία
- επίκληση στο συναίσθημα, (φόβο, ενοχή, ευχαρίστηση)
- επίκληση στη λογική, (επιχειρήματα υπέρ του προϊόντος)

2. Η ΠΕΙΘΩ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΛΟΓΟ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ΜΕΣΑ / ΤΕΧΝΙΚΕΣ :

- λογική επιχειρηματολογία
- συναισθηματική φόρτιση

3. Η ΠΕΙΘΩ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΛΟΓΟ

Ο επιστήμονας θέλει να περιγράψει και να πείσει. Επομένως, ο επιστημονικός λόγος είναι αντικειμενικός, απευθύνεται στη λογική και δε χαρακτηρίζεται από συναισθηματική φόρτιση. Έτσι, έχουμε:

- τεκμήρια
- λογικά συμπεράσματα.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!